

משרד החינוך

אגף בכיר בחינות

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי־מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה.

הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות ממוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
2. אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים.** מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי־קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

מדבקת שאלון
ملصقة نموذج امتحان

שאלון 011284

עברית

מדבקת נבחן והתאמות
ملصقة ممتحن وملءمات

שנה السنة חודש الشهر מועד موعد	סמל ביה"ס رقم المدرسة
מס' תעודת הזהות رقم الهوية	

יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)
يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת

يجب الإشارة في المربع ☐ إذا أُعطي دفتر إضافي

* التعلیمات باللغة العربیة علم، ظهر الصفحة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات لامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلكم الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلتم عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 11284
נספח: מאמרים

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים (ברמות א–ב)

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק א – הבנה והבעה:	
הבנת הנקרא	– 30 נקודות
סיכום ממוזג	– 20 נקודות
פרק ב – תחביר ומילות היחס	– 20 נקודות
פרק ג – שם המספר ומערכת הצורות:	
שם המספר	– 6 נקודות
הפועל והשם	– 24 נקודות
סך הכול	– 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש (לעולים חדשים ברמה ב בלבד):

מילון עברי–לועזי, לועזי–עברי, עברי–עברי או מילונית.

ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.
(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני ושמירה על כללי הדקדוק.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים 1–2 שבנספח המצורף, וענו על כל השאלות 1–9 שלפניכם.
הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

הבנת הנקרא (30 נקודות)

ענו על השאלות 1–4, על פי מאמר 1.

1. על פי פסקה ב, השלימו במשפטים שלפניכם את המילים החסרות. (4 נקודות)

- מחלת הלישמניא נגרמת מ _____ שנמצא בגופו של _____ .
- _____ עוקץ את שפן הסלע.
- לאחר מכן הוא עוקץ את _____ ומעביר להם את הטפיל.

2. בפסקה ג כתוב: "הרצון להילחם בהפצה של מחלת הלישמניא הוא הגיוני ונכון".

מהו הפירוש של המילה "הפצה" במשפט זה? (2 נקודות)

הקיפו את התשובה הנכונה.

- העברה למקומות רבים
- גרימת נזק לסביבה
- פרסום ברשתות חברתיות
- חלוקה של חומר הסברה

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

3. על פי המאמר, השלימו את החסר בתרשים שלפניכם. (5 נקודות)

הבעיה: התפשטות שפני הסלע לאזורי מגורים

הצעת המשרד להגנת הסביבה:

**ארגונים "ירוקים" התנגדו להצעת
המשרד להגנת הסביבה.**

הנימוקים של הארגונים ה"ירוקים":

- (1) ההצעה לא תשיג את מטרתה.
- (2) _____
- (3) יש דרכים אחרות, פוגעניות פחות.

הנימוק של המשרד להגנת הסביבה:

הצעות הכותב:

- _____ (1)
- _____ (2)

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

4. כותרת המאמר היא: "התמודדות עם שפני הסלע: בין רגישות לאחריות".

א. על פי המאמר, הסבירו כיצד "רגישות" ו"אחריות" באות לידי ביטוי בהתמודדות עם הסכנה של שפני הסלע. (2 נקודות)

ב. העתיקו מפסקות ג-ו משפט אחד שמבטא את הרעיון שבכותרת. (נקודה אחת)

ענו על השאלות 5-8, על פי מאמר 2.

5. מהי המטרה של הצגת מקרה התנינים (פסקה ג) ומקרה מחלת הכלבת (פסקה ד)? (3 נקודות)

הקיפו את התשובה הנכונה.

- להוכיח שבעלי חיים מסוימים עלולים להיות מסוכנים לבני אדם.
- לשכנע בחשיבות השמירה על חיות בר כמו תנינים וכלבים.
- למתוח ביקורת על הארגונים ה"ירוקים" בנוגע לעמדתם להגן על חיות בר בכל מקרה.
- לעורר אנשים שחיים בקרבת תנינים וכלבים משוטטים לצאת לפעולה.

6. "נשאלת השאלה: האם אנשים שמבקשים לאסור כל פגיעה בבעלי חיים לא ייתנו לילדם החולה תרופה שנבדקה קודם באמצעות עכברים או ארנבות?" (פסקה ו). מהי מטרת השאלה? (3 נקודות)

הקיפו את התשובה הנכונה.

- לקבוע שניסויים בבעלי חיים הם בלתי חוקיים.
- להוכיח שחיי בעלי חיים חשובים יותר מחיי אדם.
- לשלול את הטענה של המתנגדים בנוגע לכל פגיעה בבעלי חיים.
- לחזק את עמדת הארגונים ה"ירוקים" בנוגע לניסויים בבעלי חיים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

7. מה אפשר ללמוד מ**פסקה ו** על עמדתו של הכותב? (3 נקודות)
הקיפו את התשובה הנכונה.

- הוא מתנגד לשימוש בתרופות שנבדקו קודם באמצעות בעלי חיים.
- הוא תומך בניסויים בבעלי חיים כדי לקדם את הרפואה.
- הוא מאמין כי חיי אדם לא חשובים יותר מחיי בעלי חיים.
- הוא חושב שצריך להימנע מאכילת בשר ומוצרים מן החי.

8. המאמר מסתיים במשפט "וטוב שכך עשה".

למה הכוונה במילה "כך"? (3 נקודות)

הקיפו את התשובה הנכונה.

- החליט שלא להתערב במקרה של חיות הבר.
- העניק הגנה אוטומטית לחיות הבר.
- העדיף במקרה הזה את בני האדם על חיות הבר.
- החליט על אותו פתרון שבו הוא בדרך כלל בוחר.

ענו על שאלה 9 על פי שני המאמרים.

9. הארגונים ה"ירוקים" מציעים כמה דרכים כדי להתמודד עם בעיית שפני הסלע.

א. על פי מאמר 1, **פסקה ד**, ציינו שתיים מן הדרכים שארגונים אלה מציעים.

(2 נקודות)

(1)

(2)

ב. העתיקו מ**מאמר 2**, **פסקות ו-ז**, את המשפט שמצדיק את דרכי ההתמודדות שמציעים

הארגונים ה"ירוקים". (2 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

סיכום ממזג (20 נקודות)

ענו על שאלה 10.

10. על פי שני המאמרים שקראתם, כתבו סיכום ממוזג בנושא **מחלת הלישמנייה**.
בסיכום כתבו מה **גורם** להתפשטות המחלה ותארו את **הדרכים** השונות למנוע את התפשטותה.
הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בתוך הסיכום ובסופו (ביבליוגרפיה).
כתבו בהיקף של כ-150 מילים.
את הסיכום כתבו בעמודים 8–9 (תוכלו להשתמש בעמוד 10 לכתיבת טיוטה).

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

טיוטה

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

פרק ב – תחביר ומילות היחס (20 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 11–15 (לכל שאלה – 5 נקודות).

11. לפניכם משפט מודגש.

בשל התרחבות הבנייה וצמצום שטחי טבע פתוחים, אנשים פוגשים יותר חיות בר באזור המגורים שלהם.

מבין ארבעת המשפטים שלפניכם, הקיפו את המשפט שמשמעותו דומה למשמעות המשפט המודגש.

- למרות התרחבות הבנייה וצמצום שטחי טבע פתוחים, אנשים פוגשים יותר חיות בר באזור המגורים שלהם.
- צמצמו שטחי טבע פתוחים והרחיבו את הבנייה, ובעקבות זאת אנשים פוגשים יותר חיות בר באזור המגורים שלהם.
- אנשים פוגשים יותר חיות בר באזור המגורים שלהם, אף על פי שהרחיבו את הבנייה וצמצמו שטחי טבע פתוחים.
- מכיוון שאנשים פוגשים יותר חיות בר באזור המגורים שלהם, התרחבה הבנייה והצטמצמו שטחי טבע פתוחים.

12. א. I. הוסיפו את ה"א היידוע לצירוף שלפניכם בכל מקום שאפשר להוסיפה.

פינת חי חדשה _____

II. הפכו לצורת רבים כל אחד מן הצירופים שלפניכם.

– עיקרון מרכזי _____

– עיר עתיקה _____

ב. לפניכם קטע ובו שלושה שיבושים. כתבו את השיבושים ותקנו כל אחד מהם.

איך להימנע מעקיצות של יתושים?

כשאתם יוצאים מבית שלכם כדאי לכם ללבוש חולצה ארוכה ומכנסיים ארוכות. חשוב לייבש מים שנאספים בבורות פתוחות, בתעלות ובעציצים ומושכים אליהם יתושים.

שיבוש (1) _____ התיקון _____

שיבוש (2) _____ התיקון _____

שיבוש (3) _____ התיקון _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

13. א. לפניכם שני משפטים מודגשים. חברו אותם למשפט אחד שבו הקשר הלוגי הוא תנאי.

• התנדבו לחברה להגנת הטבע.

• בעלי החיים חשובים לכם.

ב. לפניכם שני משפטים מודגשים. חברו אותם למשפט אחד בעזרת מילת השעבוד "ש".

• אנשים נמנעים מאכילת בשר ומוצרים מן החי.

• אנשים אלה נקראים "טבעונים".

14. בקטע שלפניכם השלימו את המילים המתאימות מתוך רשימת המילים.

עובד בגן החיות בירושלים נכנס לכלוב התנינים _____ לבצע עבודות תיקון.

_____ הוא עבד שם, אחד התנינים זינק עליו ופצע אותו פציעה קשה.

מאבטח של גן החיות בא במהירות למקום וירה בתנין _____ היה חשש

לחיי העובד. למרבה המזל, העובד נשאר בחיים _____ הפציעה הקשה.

חיייו של העובד ניצלו, _____ התנין מת מפצעיו.

רשימת המילים: אבל, מפני ש, כדי, למרות, לכן, כדי ש, כאשר

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

15. א. השלימו את המשפטים שלפניכם באמצעות מילות היחס שבסוגריים. בכל משפט כתבו את מילת היחס בנטייה המתאימה.

- עקיצות של יתושים עלולות להיות מסוכנות. יש כמה שיטות _____ (באמצעות) אפשר להימנע מעקיצות.
- גם לבעלי חיים יש רגשות, והם מתבטאים (אצל) _____ בדרכים שונות, למשל בנדנוד הזנב.
- כְּלָבָת היא מחלה מסוכנת שבני אדם עלולים למות (מן) _____ .
- הכלבים שלי הם החברים הטובים ביותר שלי. אני לא יכול לדמיין את חיי _____ (בלעדי) .

ב. השלימו את המשפטים שלפניכם באמצעות מילות היחס המתאימות מתוך רשימת המילים.

- בני אדם צריכים להגן על עצמם _____ תקיפה של בעלי חיים מסוכנים.
- ארגונים לשמירה על הסביבה ממליצים _____ שימוש בחומרים טבעיים.
- אם אתם מבחינים _____ התנהגות אלימה כלפי בעלי חיים – דווחו על כך מייד _____ אגודת צער בעלי חיים.

רשימת מילות היחס: ל, על, ב, נגד, מפני

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

פרק ג – שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

בפרק זה שני חלקים.

חלק I: שאלת חובה – שאלה 16 (6 נקודות)

חלק II: שאלות בחירה – שאלות 17–21 (24 נקודות)

חלק I – שאלת חובה: שם המספר (6 נקודות)

ענו על שאלה 16.

16. במשפטים (1)–(4) שלפניכם כתבו במילים את המספרים המודגשים, והקיפו את הצורה הנכונה של שם המספר.

(1) בשנת **2013** _____ הוחלט באו"ם כי מדי שנה

בשלישי / שלושה במרץ יצוין בכל העולם היום העולמי למען חיות הבר.

(2) בארבע / ארבעת / ארבעה השנים האחרונות ירד מספר הניסויים בבעלי חיים

ביותר מ-25 _____ אחוזים.

(3) בתקופות מלחמה מספר הבקשות לאימוץ כלבים הוא בערך פי 5 _____

ממספר הבקשות בימי שגרה.

(4) בתקנות להגנת חיית הבר **שמונת / שמונה** הסעיפים הראשונים עוסקים בציד של

בעלי חיים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

חלק II – שאלות בחירה: הפועל והשם (24 נקודות)

בחלק זה ענו על ארבע מן השאלות 17 – 21 (לכל שאלה – 6 נקודות).

17. לפניכם קטע קצר שמחולק לשישה זוגות משפטים.
 - בכל זוג כתבו על פי שם הפועל שבסוגריים: במשפט (1) – פועל, ובמשפט (2) – שם.
 - דוגמה: (1) הרופא בדק (לבדוק) את החולה.
 - (2) תוצאות ה בדיקה (לבדוק) הוקלדו במחשב.
- א. (1) חזירי הבר _____ (להופיע) באזורי מגורים בכל שעות היום ומחפשים מזון.
- (2) ה _____ (להופיע) של חזירים משוטטים ליד בתים מסכנת את התושבים וגורמת לפחד.
- ב. (1) בשנה שעברה להקת חזירים _____ (לרוץ) אחרי נער שהחזיק שקית אשפה.
- (2) במהלך ה _____ (לרוץ) נפלה השקית מידי של הנער, והחזירים עצרו כדי לאכול את האשפה שהייתה בשקית.
- ג. (1) בעקבות המקרה, אנשי החברה להגנת הטבע _____ (לשוחח) עם מומחה בתחום.
- (2) מן ה _____ (לשוחח) הזאת הם הבינו מה הגורם העיקרי לבעיית החזירים.
- ד. (1) בני האדם זורקים אשפה לפחים, והחזירים _____ (ליהנות) ממנה.
- (2) ככל שיש יותר אשפה בפחים, כך גדלה ה _____ (ליהנות) של החזירים.
- ה. (1) המומחה גם אמר כי בעבר _____ (לפחד) החזירים מבני האדם, ולכן לא היו מסוכנים.
- (2) עם הזמן הם התרגלו לאנשים וה _____ (לפחד) הזה נעלם.
- ו. (1) אם התושבים _____ (להתקין) גדרות מסביב לפחי האשפה, לחזירים לא תהיה גישה לפחים.
- (2) _____ (להתקין) של גדרות מסביב לפחי האשפה יכולה לפתור את בעיית החזירים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

18. לפניכם קטע קצר שמחולק לשישה משפטים.
- כתבו בכל מקום ריק את שם הפועל שמתאים למשפט לפי השם שבסוגריים.
- דוגמה:** הרופא התכוון לצדק (בדיקה) את החולה.
- א. צבי ים חיים בתוך הים ומוציאים את הראש מן המים כדי _____ (שאיפה) אוויר.
- ב. רק הנקבה יוצאת אל היבשה, כדי _____ (הכנה) מקום בטוח להטלת ביצים.
- ג. היא מטילה את הביצים רחוק מן הים, כי המים המלוחים עלולים _____ (פגיעה) בקליפת הביצים.
- ד. לאחר הטלת הביצים הנקבה מקפידה _____ (כיסוי) אותן בחול.
- ה. היא לא צריכה לדגור על הביצים או _____ (חימום) אותן כי השמש מחממת אותן.
- ו. כאשר יוצאים הצבים הקטנטנים מן הביצים, הם יודעים _____ (כיוון) את דרכם ישירות לים.
19. א. בקטע שלפניכם כתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים לפי שם הפועל שבסוגריים.
- בשנת 1927 _____ (להודיע) כמה פעילים חברתיים על הקמת "אגודת צער בעלי חיים" כדי לשפר את מצב בעלי החיים בישראל.
- כיום האגודה _____ (לפעול) למען זכויות בעלי החיים בישראל, והיא _____ (למנוע) פגיעה והתעללות בבעלי חיים.
- ב. בקטע שלפניכם כתבו בכל מקום ריק את שם הפועל המתאים לפי השם שבסוגריים.
- דוגמה:** הרופא התכוון לצדק (בדיקה) את החולה.
- התפקידים של "אגודת צער בעלי חיים":**
- _____ (קידום) חוקים לטובת בעלי החיים.
 - _____ (שיתוף) פעולה עם ארגונים נוספים שמטפלים בבעלי חיים.
 - _____ (מציאה) משפחות מאמצות לבעלי חיים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

20. א. לפניכם שני משפטים, ובהם שלושה שמות מודגשים.
- יוֹמָנָאִי** הוא אדם שעובד ב**מִשְׁרָד** וממונה על רישום אירועי היום ביומן.
- בִּנְאִי** הוא אדם שעוסק בעבודות בנייה.
- I. מבין השמות המודגשים הקיפו את השם ש**דרך התצורה** שלו היא בסיס וצורן סופי.
- II. כתבו את הבסיס: _____, כתבו את משמעות הצורן הסופי: _____
- III. בחרו בשם מודגש **שלא** הקפתם, וכתבו מהי משמעות המשקל שלו.
- השם: _____ משמעות המשקל: _____
- ב. לפניכם משפט, ובו שלושה שמות מודגשים.
- קראתי ב**עֵתוֹן** על תרופה נגד **דִּכָּאוֹן**, שנבדקה במעבדה באמצעות **עִכְבָּרוֹן**.
- I. הקיפו את השם ש**דרך התצורה** שלו היא שורש ומשקל.
- II. בחרו בשם מודגש **שלא** הקפתם, וכתבו מהי משמעות הצורן הסופי שלו.
- השם: _____ משמעות הצורן הסופי: _____

21. לפניכם קטע קצר ובו שמות מודגשים.
- שמורת הטבע ה**לְאָמִית** "עין גדי" היא **מָקוֹם** מושלם ל**טִיּוֹל**: אפשר ליהנות מ**הֶלִיכָה** בנוף ה**מִדְבָּרִי** וגם לצפות ב**סִרְטוֹן** במרכז המבקרים.
- א. בטבלה שלפניכם מיינו את השמות המודגשים לשתי קבוצות על פי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

- ב. I. מבין השמות המודגשים, בחרו בשם אחד ש**דרך התצורה** שלו היא שורש ומשקל וכתבו את משמעות המשקל.
- השם: _____ משמעות המשקל: _____
- II. מבין השמות המודגשים, בחרו בשם אחד ש**דרך התצורה** שלו היא בסיס וצורן סופי וכתבו את משמעות הצורן הסופי.
- השם: _____ משמעות הצורן הסופי: _____

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

טיוטה

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים, חורף תשפ"ה, מס' 11284 + נספח

טיוטה

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספח: מאמרים
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
לעולים חדשים (ברמות א–ב)
11284, חורף תשפ"ה, 2025

מאמרים

לפניכם שני מאמרים. קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

התמודדות עם שפני הסלע: בין רגישות לאחריות

מאת מור הופרט

שפני סלע הם בעלי חיים קטנים שחיים בין סלעים, והמזון שלהם הוא צמחים.

(Photo: Bernard Dupont, 'Rock Hyrax', Wikimedia commons)

פסקה א שפן סלע הוא בעל חיים שהוכרז "מוגן" על פי חוק, כלומר אסור לצוד אותו או לפגוע בו בכל דרך. שפני הסלע חיים בטבע במקומות שיש בהם סלעים. בשנים האחרונות אפשר למצוא שפני סלע בארץ גם באזורי מגורים: בחצרות של בתים ובשטחים ציבוריים שהוקמו בהם מסלעות. מסלעה היא חלקת גן הבנויה מסלעים ואדמה ובה מגדלים צמחים ליופי.

פסקה ב התפשטות שפני הסלע לאזורים שבהם גרים בני אדם היא תופעה מסוכנת כיוון שיש שפני סלע שבגופם נמצא טפיל⁽¹⁾ הלישמניה, שגורם למחלת

עור אצל בני אדם. בני אדם עלולים להידבק בטפיל באמצעות יתוש בשם "זבוב חול". כאשר היתוש עוקץ שפן סלע שנושא את הטפיל ולאחר מכן אותו היתוש עוקץ בני אדם – הטפיל עובר אליהם. הטפיל גורם לפצעים בעור במקומות העקיצה, ועלולים להישאר צלקות בעור גם לאחר ההחלמה. לכן דרש המשרד להגנת הסביבה לבטל לתקופה של שלוש שנים את ההגנה על שפני הסלע ולהוציא אותם מרשימת בעלי החיים המוגנים. בתקופה הזאת יהיה אפשר להקטין את כמות שפני הסלע באמצעים שונים, להרחיק אותם מאזורי מגורים, וכך לצמצם הידבקות במחלת הלישמניה.

פסקה ג ארגונים "ירוקים" שפועלים למען הסביבה, הסכימו כי הרצון להילחם בהפצה של מחלת הלישמניה הוא הגיוני ונכון, אבל ביטול ההגנה על שפני הסלע הוא דרך פסולה שלא תשיג את התוצאה הרצויה. נוסף על כך, לטענתם, הקטנת מספר שפני הסלע תפגע גם בבעלי חיים אחרים, כמו עופות דורסים ושועלים שניזונים מהם בטבע.

פסקה ד לדברי הארגונים ה"ירוקים", יש דרכים אחרות, מזיקות פחות ויעילות יותר, כדי להתמודד עם בעיית שפני הסלע ועם הסכנה שהם מביאים. לדוגמה צריך לסתום את הרווחים שבין הסלעים במסלעות שהוקמו באזורי מגורים, כיוון שבמקומות אלה השפנים חיים ומתרבים. צריך גם לחייב את הרשויות להכין תוכנית מסודרת להרחקת השפנים ביישובים שבהם יש סכנה של התפשטות מחלת הלישמניה. כמו כן, לדעתם, באזורים שיש בהם שפני סלע, הרשויות המקומיות צריכות גם לעסוק בהסברת הנושא – להזהיר את התושבים מפני עקיצת זבוב החול ולפרט את הפעולות שהם יכולים לעשות כדי להגן על עצמם.

* הופרט, מ' (2018). הרשויות מזהירות: התרת דמו של השפן לא תביא לתוצאה טובה יותר, אלא ההיפך. אתר דבר. אוחד מ-11284.davar1.co.il.

(1) טפיל – יצור שחי על או בתוך הגוף של יצור אחר, וניזון ממנו.

- פסקה ה גם ברשות הטבע והגנים, שתפקידה לשמור ולהגן על הטבע ועל חיות הבר בישראל, טוענים כי מחיקת שפן הסלע מרשימת בעלי החיים המוגנים היא מעשה לא נכון ואפילו מסוכן. לדבריהם, צעד כזה עלול להוביל לביטול ההגנה על בעלי חיים אחרים בעתיד.
- פסקה ו חשוב שניהול עניין שפני הסלע יהיה בידי מומחים שרוצים בטובת בני האדם וגם רגישים לצורכי בעלי החיים. כמו כן הרשויות המקומיות מצידן צריכות לקבוע תקציב מתאים למטרה זו.

מאמר 2

הגיע הזמן שהארגונים הירוקים יחשבו גם על חיי אדם

מאת אריה אלדד

פסקה א שפן הסלע הוא בעל חיים מוגן על פי החוק להגנת חייית הבר. אומנם שפני הסלע הם קטנים וחמודים אבל כאשר הם מתרבים באזורי מגורים, הם עלולים לגרום לבעיה. ההתרבות של שפני הסלע ברוב חלקי הארץ גורמת להתפשטות הלישמניאזיס, מחלת עור קשה.

פסקה ב המשרד להגנת הסביבה ביקש לבטל למשך שלוש שנים את ההגנה בחוק על שפן הסלע כלומר לתת רשות לפגוע בו. מטרת הבקשה הייתה לצמצם את אוכלוסיית השפנים כדי להגן על בני האדם מפני הידבקות במחלה. לעומת זאת ארגונים ירוקים שפועלים למען הסביבה דרשו שלא לבטל את ההגנה על שפני הסלע ולא להרשות לפגוע בהם. לדבריהם, צעד כזה עלול להביא להיעלמות של השפנים. הם טוענים שבני אדם יכולים להגן על עצמם מפני עקיצות של זבוב החול באמצעות תכשירים שדוחים יתושים, כמו כן הם יכולים להתקין רשתות בחלונות הבית כדי למנוע כניסת יתושים.

פסקה ג במקרה אחר דרשו הארגונים ה"ירוקים" דרישה דומה בנוגע לתנינים. לפני יותר מעשרים שנה הוקמה בבקעת הירדן שבמזרח הארץ חוות תנינים. החווה הוקמה כדי שיבקרו בה תיירים ומטיילים. בגלל התדרדרות המצב הביטחוני באזור הפסיקו לבוא תיירים והחווה נסגרה למבקרים, אבל התנינים נשארו במקום והתרבו. מדי פעם תנינים מצליחים לצאת אל מחוץ לחווה ומסכנים את התושבים באזור. הארגונים ה"ירוקים" דרשו להוסיף את התנין לרשימת חיות הבר

התנינים הם זוחלים גדולים שחיים במים מתוקים. הם טורפים בעלי חיים שונים ועלולים לפגוע גם בבני אדם. בישראל התנינים גדלים בחוות או בגני חיות.

(צילום: חן חייק, מתוך אתר פיקיוויקי)

המוגנות, הדרישה התקבלה ומאז אסור לפגוע בתנינים וגם אסור לייצא אותם למדינות אחרות. התוצאה היא שכיום אין תיירות בחווה, אבל יש בה אלפי תנינים, חיות טרף מסוכנות. הם ממשיכים להתרבות ואם יגיעו לאזורים מיושבים הם יכולים לסכן חיי אדם.

* אלדד, א' (2018). שפני סלע? הגיע הזמן שהארגונים הירוקים יחשבו גם על חיי אדם. אתר מעריב. אוחר מ-www.maariv.co.il

פסקה ד גם התפשטות מחלת הפֶּלֶבֶת⁽²⁾ קשורה לעמדת הארגונים ה"ירוקים" ולפיה אין לפגוע בבעלי חיים, גם אם הם עלולים לפגוע בבני אדם. כאשר בעל חיים שחולה בכלבת נושך בני אדם, הם נדבקים במחלה שעלולה לגרום להם למוות. לפני כמה שנים כלב משוטט חולה בכלבת נשך חייל בבסיס צבאי וגרם למוותו. בעקבות מותו של החייל החליט צה"ל לנסות לפתור את בעיית הכלבים המשוטטים בבסיסים הצבאיים. אך גם כאן התערבו הארגונים ה"ירוקים", ונאסר על הצבא לירות בכלבים חולים או להשתמש ברעל כדי להמית אותם.

פסקה ה נשאלת השאלה: האם חייהם של תנינים, שפני סלע וכלבים חשובים יותר מחיי בני אדם? אין ספק שצריך להגן על בעלי החיים, על הצמחים ועל הטבע בכלל. צריך להילחם נגד פגיעה בבעלי חיים לצורך מאכל, מסחר או ספורט. צריך להימנע משימוש ברעל כדי להמית בעלי חיים מזיקים, אבל צריך לבדוק אם הרצון להגן על חיות הבר מעמיד בסכנה חיי אדם.

פסקה ו עמדתם של הארגונים ה"ירוקים" ובדומה להם גם עמדתם של אנשים המתנגדים לניסויים רפואיים או מדעיים בבעלי חיים היא ברורה: חיי אדם לא חשובים יותר מחיי עכבר, שפן סלע או תנין, ולכן אסור לפגוע בהם. מנגד יש אנשים שמבינים כי אי אפשר לפתח את הרפואה ולקדם את המדע בלי ניסויים בבעלי חיים. נשאלת השאלה: האם אנשים שמבקשים לאסור כל פגיעה בבעלי חיים לא ייתנו לילדם החולה תרופה שנבדקה קודם באמצעות עכברים או ארנבות? לדעתי, רוב בני האדם מעדיפים להשתמש בתרופות בטוחות, וחיי ילדיהם חשובים להם יותר מחייהם של שפנים, כלבים או תנינים.

פסקה ז המשרד להגנת הסביבה מעניק בדרך כלל הגנה אוטומטית לחיות הבר ומעדיף אותן על בני האדם, אך בעניין שפני הסלע החליט לפעול בדרך אחרת. וטוב שכך עשה.

(2) כלבת – מחלה שפוגעת במערכת העצבים והמוח בכלבים ובבעלי חיים אחרים ונגרמת מנגיף (וירוס).